

Tyskisut aallarterlaanut B - 2022

1 Ilinniartitsissutip inissisimanera

Tyskisoorneq piginnaasassanik ilinniartitsissutaavoq, ilisimasassanik ilinniartitsissutaavoq kulturimillu ilinniartitsissutaalluni. Tyskisut ilinniartitsissummi nunani tyskisut oqaluffiusuni kulturimi, oqaluttuarisaanermi inuiaqatigiinnilu pissutsit sammineqarput, taamaalillunilu inulerinermik inuiaqatigiinnillu ilinniakkani immikkoortunik pingaarnernik imaqarluni. Tyskisut ilinniartitsissut ilinniartut ilianniagaqarnermi piginnaasaannut tamanut tunngasunut tapersiivoq.

2. Ilinniartitsissummi siunertat

Ilisimasat piginnaasallu

Ilinniartut tyskisut paasisinnaassapput aammalu oqalunnerit allannerillu isummerfigisinnaassallugit, aammalu oqaatsit aaqqissuussaanagerat pillugu imatut ilisimasaqartigissapput paasisamasaqartigissallutillu tyskisut tunngaviusumik annertussuseqartumik attaveqarsinnaassallutik. Ilinniartut aammattaaq immikkoortuni toqqakkani nunamut namminermt, Europamut nunanullu tamanut tunngasuni nunanut tyskisut oqaluffiusunut tunngatillugu kulturimi, oqaluttuarisaanermi inuiaqatigiinnilu pissutsinik paasisaqassallutik.

Iikkagaqartarnermi sulinermilu piginnaasat

Ilinniartut ilinniartitsissutini allani ilisimasat tyskisut ilinniarnermut ataatsimoortissinnaassavaat, aammalu tyskisut oqaasertanik ilinniagaqarnermi ilinnartitsissutinut allanut tunngassuteqartunik ilisimasat isummerfigisinnaasavaat.

Inuttut inuillu akornanni attaveqaqatigiittarnermi piginnaasat

Ilinniartut tyskisut ilinniartitsissummi oqaatsinik imatut piginnaasaqartigissapput, ilisimaqartigissallutik paasisaqarsimatigissallutillu aammalu atornissaannut tulluuttunik tyskisut oqaatsinik ilisimasaqartigissallutik attaveqaqatitigiittarnermi piginaasamik ineriartortinnissaannut tunngavissaqassallutik.

Kulturikkut inuiaqatigiillu akornanni piginnaasat

Ilinniartut misigisassanik, qisuariaateqartarnermik kusanartuliornermillu ilisimasaqarnermut aallaavittut atuakkianik eqqumiitsuliornermilu oqariartaatsinik allanik paasinnissapput. Taassuma saniatigut ilinniartut kulturit akornanni imatut piginnaasaqartigissapput, tyskisut sulinerminni kulturit aallat inuiaqatigiinnilu pissutsit pillugit ilisimasatik paasisatillu ilanngussinnaallugit. Tassunga atatillugu ilinniartut qisuariaateqarlutik, sungiussillutik paasinnillutillu allanik kulturilinnik oqaloqateqarsinnaassapput.

3. Iikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Iikkagassatut anguniakkat

Ilinniartut ukuninnga piginnaasaqassapput:

- a) tunngaviusumik oqaatsinik ajornanngitsunik oqaluttoqaraangat tyskisut oqalunnerit imarisaannik paasinnissaassallutik,
- b) tyskisut oqaasillit, kulturiannik ilisimasaqalernissamut oqaatsit atorsinnaassallugit,
- c) tyskit oqaasii atorlugit oqaasertanik assigiinngiaartunik atuarsinnaassallutik paasisinnaassallutillu,
- d) oqaasertat sammisallu imarisaannik nassuiaasinnaassallutik aammalu tunngaviusumik oqaatsit atorsinnaasat atorlugit tyskisut ajornanngitsunik imminullu atasumik oqaasertanik sammisanillu atassuteqartitsinnaassallutik,
- e) sammisat inunnut, kulturinut inuiaqatigiinnullu tunngasut assigiinngitsut pillugit tyskisut oqaluttunik naleqquttunik tyskisut ajornanngitsunik oqaloqateqarsinnaassapput aammalu oqaatsit ajornanngitsut imminullu atasut atorlugit sammisat ilisimasaqarfigisatik pillugit oqaloqateqarsinnaassallutik, imaqarnilorsinnaassallutik, oqaaseqaateqarsinnaassallutik isummanillu assigiinngitsunik saqqummiisinnaassallutik,
- f) oqaasertanut sammisanulluunniit tunngatillugu tyskisut oqaasertanik naatsunik allassinnaassallutik,
- g) tusarnaartarnermi atuarnermilu periutsit aamma oqaluinnarluni attaveqartarnermi periutsit atorsinnaassallugit annertusarsinnaassallugillu,
- h) atuakkiani oqaasertat kusanartuliornilu oqariartaatsit allat pillugit tyskisut paasinninnertik qisuariarnertillu tyskisut oqaatigisinnaallugu,
- i) ilinniakkat sammiviata suussusianut tunngatillugu oqaasertanik piviusorsioartunik paasinninnertik tyskisut oqaatigisinnaassallugu aamma
- j) Tysklandimi maannakkut pissutsinik toqqakkani ilisimasaqarneq tyskisut oqaatigisinnaassallugu, tassunga ilanngullugit nunani tyskisut oqaluffiusuni kulturikkut, inuiaqatigiinni oqaluttuarisaanermilu pissutsit toqqakkat pillugit.

3.2 Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit tassaapput:

- a) tunngaviusumik oqaatsit atorsinnaasat
- b) tyskisut tunngaviusumik oqaasilerineq aamma nipisiuineq,
- c) oqaatsinik ilikkagaqarneq,
- d) Tysklandimi kulturikkut inuiaqatigiinnilu pissutsinik tunngaviusumik ilisimasat,
- e) Tysklandimi 1945-p kingorna kulturikkut, oqaluttuarisaanermi inuiaqatigiinnilu pissutsit, pingaartumik ukiuni kingullerni qulini pissutsit,
- f) tyskisut oqaatsinit atortut, tusagassiuutini naqitat elektroniskillu,
- g) maannakkut atuakkiat suliallu pillugit allaatigisat aamma
- h) oqaluinnarluni oqaatsinik atuinnermi attaveqatigiittarnermilu tunngaviusumik najoqqutassat

Allatanik paasinneriaaseq annertusisaq aallaavigineqassaaq. Allatat piviusunngitsunik piviusunillu allaserinnittut ataatsikkut periutsinik assigiinngitsunik atuiffiusut tyskisuujuussapput annermillu suliareqqitaassanatik.

3.3 Ilassutitut ilinniakkat

Ilinniartut taamaallaat pingaarnertut ilinniakkat atorlugit ilikkagassatigut anguniakkat angusinnaassannngilaat. Ilassutitut ilinniakkanik toqqaasoqassaaq, taamaalilluni ilinniartut oqaatsitigut ilisimasaat paasinninnerallu annertusarneqassalluni aammalu pingaarnertut ilinniakkani atuakkianut kulturimullu tunngasut Europamut atatillugu tyskisut oqaasillit kulturiannik assigiinngiiaarnerusumik paasinninissamut attuumassuteqartitsisoqalissaluni. Aammattaaq pingaarnertut ilinniakkanut tunngatillugu ilassutitut ilinniakkani Kalaallit Nunaanni nunanilu tamani pissutsinut sapinngisamik annertunerpaamik attuumassuteqartitsisoqassaaq.

4. Ilinniartitsinerup aaqqissuunneqarnera

4.1. Ilinniartitseriatsimi periutsit

- a) Ilinniartitsinerni ilinniartut ilinniakkani qaffasissusiat ilisimasaallu aallaavigineqassapput.
- b) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsisut ilinniartullu akornani ilikkagaqartarnermi oqaloqatigiittarnerattut sapinngisamik isikkulerlugu.
- c) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut paarlakaajaanneqassallutik.
- d) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut soqutigisaat pisariaqartitaallu isiginiarneqassallutik, taaamaalilluni ilinniartut ilinniartitsissutip pissanganartuuneranik, naleqquttuuneranik soqutiginarartuuneranillu misigisaqarnissamut periarfissinneqassallutik.
- e) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniagaqarnerup ingerlanneqarnerini ataasiakkaani sammisanilu ineriartortitsinermi ilinniartitsissut siuariarfiussalluni, tassa ilinniartitsissummi oqaatsit oqariartaatsillu ineriartorfiussallutik, taamaalilluni ilinniartut namminneerlutik suliariaaseqarnissamik ajornakusoortunillu eqqarsartarnissamut piffissap ingerlanerani sungiusarneqassallutik.
- f) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq inuiaqatigiinnut avatangiiserisanut annertunerpaamik attuumassuteqalersillugu.

Ilinniartitsinermi qitiuvuoq ilinniartut ataasiakkaat ilinniakkami siuariartornissaat aammalu ilinniartitsinermik assigiinngiiaartitsineq taamaalilluni ilinniartitsinermik aaqqissuussinermi saneqqunneqarsinnaanngilaq. Ilinniartitsinermi ilinniakkat ataatsimoortinneqartutut misiginissaat ilinniartitsinermi pingaartinneqarpoq. Oqaatsinut tunngasunik suliaqarnermi oqaatsinik atuneq suli isiginiarneqarpoq. Ilinniartut nutaaliorsinnaanerit nalinginnaanngitsumillu eqqarsarsinnaanerit ilinniartitsinermi siuarsarneqassapput.

Ilinniartitsineq sapinngisamik annertunerpaamik tyskisut ingerlanneqassaaq.

4.2 Suleriaatsit

Suleriaatsinik toqqaanermi oqaatsitigut imarisaatigullu ajornakusoortuunissaannut nammineerlunilu sulinerup annertussaasunut tunngatillugu assigiinngiaartitsinermik siuariartortitsinermillu tunngaviit tunngavigneqassapput, kisiannili ilinniartut assigiinngitsuunerat, ilikkagaqariaasiat pisariaqartitaallu aamma isiginiarneqassallutik.

Suleriaatsit suliassallu assigiinngiaartut ilinniartut attaveqaqatigiinnermi piginaasaannik nutaaliorsinnaassusiannillu ineriartortitsisut isiginiarneqassapput. Sulineq sammisat assigiinngitsut pingasuniit tallimat atorlugit aaqqissuunneqassaaq, sulinermilu tassani ilikkagaqarnissamut anguniakkat ilanngunneqarnissaat qulakkeerneqassaaq. Ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut atorneqartussanngullugit ilinniartitsineq aaqqissuunneqassaaq.

Allattariarsorluni suliaqarneq tyskisut pingaaruteqartumik piginnaasaqalernissamik sungiusaatitut ilaavoq, tassa ilinniartut ingerlatitseqqiisarnermik piginnaasaat oqaatsinillu atuilluarsinnaanerat annertusarneqartarmat. Allattariarsorluni sulit ilaanni piviusuni attaveqaqatigiittarnerit isiginiarneqassapput.

4.3 It

Ilinniartut aallaqqaataaniilli suleriaatsinik It-mik tunngavilinnik ilisaritinneqassapput. It ilinniartitsinermut ilaatineqassaaq aamma allattariarsorluni oqaluttariarsorlunilu attaveqatigiinnermut saqqummiinermullu, paasissutissanik ujarlernermut kiisalu oqaatsitigut pisinnaasat inerisarnerannut misilerarnerannullu ikorfartuutit atorneqassalluni. Tamatuma saniatigut It-p ilinniartitsinermut ilaatinneqarnerata ilinniartut periarfississavai oqaatsit ataqatigiiffinni nikerartuni, piviusuni maannalu pisuni misiginissaannut. Oqaatsinik suliaqarnerup, It-p aamma suleriaatsinik aaqqissuussinerup ataqatigiinnerat atatsimoorpoq.

4.4 Ilinniartitsissummi oqaatsit

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissumi oqaatsinik aammalu ilinniartitsissummi oqariaatsinik paasinnittarnerat atuisarnerallu aaqqissuussamik ineriartortinneqarluni. Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsissutit siulianni oqaatsinik oqariaatsinillu ilinniartut piffissap ingerlanerani paasinnilluarsinnaatikkiartortillugit atuisinnaalluartikkiartortillugillu.

4.5 Ilinniartitsissutinut allanut atassuteqartitsineq

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq, piffissat ilaanni ilinniartitsissutit akornanni sulisoqartarluni aammalu ilinniartitsissutit allat atuuffiinut sanilliussisoqartarluni.

5. Nalilersuineq

5.1 Ingerlaavartumik nalilersuisarneq

Ilikkagassatut siunertat ilinniartut oqaluttarissani allattarissanilu killiffiannik ingerlaavartumik nalilersuisarnernut tunngaviupput. Ilinniartut oqaluttarissani allattarissanilupginnaasaat piginnaasat, ilisimasat naammassisaqartarnerlu eqqarsaatigalugit ingerlaavartumik nalilersorneqartassapput, taamaalilluni ilinniartut ataasiakkaat killiffimminnik ingerlaavartumik ilisimasaqartassallutik. Ilinniarnermi misissuinerit, misiliinerit misilitsinnerillu ilikkagassatut siunertanut tunngatillugu ilinniartut killiffiannik ilisimasaqarfiulissapput aammalu ilinniartitsissummi ilinniartut siuariartornerisa ingerlaannarnissaanut tapersiissalluni.

5.2 Misilitseriaatsit

Suliakkiissut tyskisut allatanik ilisimareerneqanngitsunik imalik quppernerillu nalinginaasut sisamat missaannik annertussusilik aallaavigalugu ataasiarluni oqaluttariarsorluni misilitsittoqassaaq. Allatat qulequttanut ilinniarsimasat ilaannut attuumassuteqassapput. Atortussani taamaallaat oqaatsit immikkut ajornakusoortut oqaaseqaatillu piviusut pisariaqartut kisimik nalunaarneqassapput. Misilitsinnermut ilaapput saqqummiineq, oqaloqatigiinneq, allatanik paasinninneq aamma sanilliussineq.

Allatat atortussat misilitsinnissaq ullormik sioqqullugu tunniunneqassapput, nalunaaquttallu akunneri 24-t missaat piareersarfiussallutik, taamaattoq akunnernik 24-nik ikinnerunngitsut.

Qupperneq nalinginnaasooq allatanut taalliaanningsunut 2400-nik naqinneqarpoq (akunnequsiinerit ilanngullugit), taallianut isiginnaartitsissutinullu atatillugu titarnerit 30-ussapput, elektroniskimik tusagassiissutinut atatillugu minutsit pingasuussapput.

Soraarummeerneq soraarummeertumut ataatsimut minutsinik 30-nik sivilissuseqassaaq

5.3 Naliliinermi tunngaviit

Soraarummeertut suliaqarnerminni ilikkagassatut siunertanik qanoq malinnitsiginersut nalilersuinermi nalilerneqassaaq.

Naliliinermi ilinniartup pisinnaasai uku pingaartinneqassapput:

- a) oqaasertamik ilisimanningsamik saqqummiineq atassuteqartitsinerlu,
- b) sammisani ilinniakkani tyskit kulturiat, atuakkiat inuiaqatigiillu pillugit immikkoortut naleqquttut ilanngunneqarnerat aamma
- c) oqaloqatigiittarnermik oqaasertanillu paasinninnermi piginnaasat, tassani oqaatsit imminnut atanerit immikkoortualuit eqqortuunerannit pingaarnerullutik.

Ataatsimut nalilersuineq tunngavigalugu karakteriliisoqassaaq.